

Petr Fiala
Předseda vlády České republiky
nábřeží Edvarda Beneše 128/4
Praha 1 - Malá Strana

Praha, 7. února

Výzva k zahájení legislativního procesu novelizace trestního zákoníku

Vážený pane premiére,

obracíme se na Vás ve věci projednání **novely trestního zákoníku**. Přijetí této novely, která sníží nadužívání trestní represe i stále rostoucí vězeňskou populaci, považujeme za jeden ze zásadních úkolů Vaší vlády. Česká republika má dlouhodobě vysokou míru uvěznění, momentálně čtvrtou nejvyšší v rámci EU. Vysoká míra uvěznění s sebou přináší řadu negativních sociálních i ekonomických dopadů. Přitom patříme mezi jednu z nejbezpečnějších zemí Evropy. Finanční náklady uvěznění jsou velmi vysoké a navíc se potýkáme s vysokou mírou recidivy: až 2/3 propuštěných se v průběhu života do vězení vrátí. Velký počet vězňů také omezuje možnosti jejich rehabilitace. Na jednoho odborného pracovníka věznice totiž připadá příliš velký počet vězňů, což omezuje možnosti práce směrem k jejich nápravě. Změna trestní politiky je proto opravdu potřeba.

Novela trestního zákoníku se v odborných a politických kruzích projednává již dlouho. Diskuse o konkrétních návrzích změn, na kterých je shoda mezi odbornou veřejností, začala již v dubnu loňského roku na semináři v Poslanecké sněmovně. Navrhované změny mají podporu odborníků napříč trestní justicí, od státních zástupců a soudců po Vězeňskou službu ČR. Pevně doufáme, že na nich i nadále panuje i politická shoda v rámci vládní koalice. Navržené změny jsou plně v souladu s programovým prohlášením vlády, rovněž NERV doporučuje přijetí opatření pro snížení vězeňské populace.

Proto nás překvapilo, že se zahájení legislativního procesu opakovaně odkládá: nejprve měl návrh vstoupit do meziresortního připomínkového řízení v létě loňského roku, potom na začátku podzimu, následně v listopadu a nakonec se odložilo až na začátek roku 2024. Přitom v legislativním plánu prací vlády se počítalo s předložením vládě v prosinci 2023. Obáváme se, že opakovaný odklad ohrožuje přijetí novely a začíná hrozit, že by se nestihla projednat a schválit do konce volebního období Vaší vlády.

Přitom se jedná o zásadní a nutnou změnu, která by pomohla snížit vysokou míru uvěznění v ČR a zamezit eskalaci sociálních i ekonomických problémů, které s sebou nadužívání trestní represe nese. Od ledna 2024 navíc měla vstoupit v platnost vyhláška Ministerstva spravedlnosti navyšující obytnou plochu pro osoby ve výkonu trestu a ve vazbě. Její platnost však ministerstvo navrhlo odložit o tři roky, na leden 2027. Hrozí nám tak oprávněná kritika ze strany mezinárodních institucí, především Evropského výboru proti mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, za nedodržení jejich doporučení. Přijetí novely trestního

zákoníku bez dalších odkladů by tento problém pomohlo vyřešit, má totiž potenciál výrazně snížit vězeňskou populaci.

Vyzýváme Vás proto, aby byl legislativní proces, v němž bude projednána novelizace trestního zákoníku, co nejrychleji spuštěn. Zároveň novela může nastartovat proces dalších koncepčních změn, které trestní justice potřebuje.

Velmi si vážíme toho, že se Vaše vláda tématu revize trestní politiky věnuje. Přijetí novely trestního zákoníku vnímáme jako velmi důležitý a užitečný krok. Považujeme za nezbytné, aby novela v nejbližších týdnech odešla do meziresortního připomínkového řízení a stihla se včas projednat a schválit. Prosíme Vás proto, abyste pomohl urychlit zahájení legislativního procesu. Předem Vám děkujeme za podporu a ochotu se věcí zabývat.

Tuto výzvu adresujeme rovněž ministru spravedlnosti a také ji zveřejňujeme.

Jménem podporovatelů,
Jana Smiggels Kavková, předsedkyně Asociace organizací v oblasti vězeňství

Podporovatelé:

Asociace organizací v oblasti vězeňství

Lukáš Dirga, penitenciární sociolog, výzkumník a akademický pracovník

Jakub Drápal, právní teoretik a výzkumník, Ústav státu a práva AV ČR a Právnická fakulta UK

Libor Dušek, ekonom, vedoucí katedry národního hospodářství, Právnická fakulta UK

Ladislav Fruehauf, člen správní rady nezávislého think tanku České priority

Jiří Mertl, kriminolog, výzkumník a akademický pracovník na Univerzitě Karlově

Milan Svoboda, Kancelář veřejného ochránce práv

Anna Šabatová, bývalá ombudsmanka